

Dönem : 4
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ

S. Sayısı : 196

İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları raporları (1/162)

T. C.

Başbakanlık

14. 6. 1974

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Başkanlığı

Sayı : 71-1814/3491

Millet Meclisi Başkanlığına

Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 7 . 6 . 1974 tarihinde kararlaştırılan «İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ile ekleri ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygıyla arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

İSTİHDAM POLİTİKASIYLA İLGİLİ 122 SAYILI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISININ GEREKÇESİ

Bu sözleşme üyesi bulunduğumuz Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının 1964 Mayıs ayında Cenevre'de yaptığı 48 nci Milletlerarası Çalışma Konferansında kabul edilmiş, bu güne kadar (40) üye memleket tarafından onaylanmıştır.

Sözleşme Filadelfiya Beyannamesi, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsü ve İnsan Hakları Beyannamesi gibi Milletlerarası Temel belgeleri dayanak almakta, üye ülkelerin izleyecekleri istihdam politikasının ortak esaslarını saptamaktadır.

Filhakika, Filadelfiya Beyannamesinde, ırk, inanç ve cinsiyetleri ne olursa olsun bütün insanların maddî ilerlemelerini ve manevî gelişmelerini, serbestlik, şeref ve haysiyet, iktisadî güvenlik içinde ve eşit şanslarla tatbik etmek hakkına sahip oldukları öngörülmekte, sözü geçen Çalışma Statüsünün giriş kısmında ise işsizlikle savaş yapılması ve uygun geçim koşulları sağlayan bir ücret teminatı ilkesi vazolunmaktadır.

Diğer taraftan, İnsan Hakları Beyannamesiyle her şahsın çalışma ve işini serbestçe seçme, eşit ve elverişli çalışma koşulları ve işsizliğe karşı korunma hakkına sahip buldukları ilkesi kabul edilmiştir.

Sözleşme, bu ilkelerden esinlenerek, 1 nci maddede işaret edildiği üzere, iktisadî gelişme ve kalkınmayı teşvik etmek, hayat seviyesini yükseltmek, işgücü ihtiyaçlarını karşılamak ve işsizlik ve eksik istihdam sorununu çözümlenmek amacıyla, her üye ülkenin tam ve verimli istihdama ve işin serbestçe seçilmesine matuf bir politikayı esas bir gaye olarak benimsemelerini ve uygulamalarını öngörmüştür.

Anayasamızın ve yasalarımızın, kalkınma planlarımızın temel felsefesi, milletlerarası bu belgelerde yer alan ilke ve amaçların paralelinde bulunmakta ve bu temel felsefeye uygun aktif bir politika izlenmektedir.

Nitekim Anayasamızın 40 nci maddesi herkesin dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahip olduğunu belirtmekte ve 42 nci maddede de aynen şöyle denmektedir: «Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadî ve malî tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler, işsizliği önleyici tedbirler alır.»

Ayrıca 41 nci madde de İktisadî ve sosyal hayatın, adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi saptanması amacına göre düzenleneceği öngörülmüştür.

4841 sayılı Bakanlığımız Teşkilât Kanununun 1 nci maddesinde ise; «Çalışma Bakanlığı, çalışma hayatının düzenlenmesi, çalışanların yaşama seviyesinin yükseltilmesi, çalışanlar ile çalıştıranlar arasındaki münasebetlerin memleket yararına ahenklendirilmesi, memleketteki çalışma gücünün genel refahı artıracak surette verimli kılınması, tam çalıştırma ve sosyal güvenin sağlanması ile görevlidir.» denilmektedir. Kalkınma planlarımız işsizlik ve az çalışmayı önlemeyi ve tam istihdama ulaşmayı hedef tutan tedbirler öngörmekte ve bunlar uygulama alanına konmaktadır.

Görüldüğü üzere, yürürlükteki mevzuatımız ve uygulamalar sözleşmenin benimsediği esas ilke ve gayelerle çelişmemekte ve bunlarla tam bir intibak içinde bulunmaktadır.

İzah edilen sebeplerle Sözleşmenin, ülkemiz tarafından onaylanmasının bir sakınca tevhit etmeyeceği aksine yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu
Esas No. : 1/162
Karar No. : 11

29 . 5 . 1975

Yüksek Başkanlığa

İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Olan Kanun Tasarısı, Komisyonumuza havale olunmakla ilgili Bakanlıklar temsilcileri de hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Tümü üzerinde yapılan müzakereler neticesinde, mezkûr tasarrımın gerekçesinde de sarahaten belirtilmiş olduğu veçhile, bütün insanların maddî ilerlemelerini ve manevî gelişmelerini serbestlik şeref ve haysiyet, iktisadî güvenlik içinde ve eşit şanslarla tatbik etmek hakkına sahip oldukları öngörülmekte sözü geçen çalışma statüsü ile de işsizlikle savaş yapılması ve İnsan Hakları Beyannamesi ile de her şahsın çalışma ve işini serbestçe seçme, eşit ve elverişli çalışma koşulları ve işsizliğe karşı korunma hakkına sahip olmalarını istihdaf eden sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzca yerinde görülerek aynen kabul edilmiştir.

Havalesine uyarak Dışişleri Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Komisyon Başkanı
Kastamonu
S. Tıǧlı

Başkanvekili
Adıyaman
K. Tabak

Sözcü
Bingöl
M. C. Ezman

Bursa
E. Acar

İstanbul
E. Ünsal

İzmir
Y. Çakmur

Kastamonu
V. İlhan

Samsun
F. Uysal

Zonguldak
K. Anadol

Nevşehir
M. S. Dörtkol

Dışışleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışışleri Komisyonu
Esas No. : 1/162
Karar No. : 44

19 . 6 . 1975

Yüksek Başkanhğa

İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanması Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü.

Tasarı üzerinde yapılan görüşmeler neticesinde, gerekçede belirtilen hususlar, Komisyonumuzca da uygun bulunmuş ve mezkûr tasarının aynen kabulüne karar verilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı
Zonguldak
C. Karakaş

Sözcü
İstanbul
R. Ülker

Ankara
N. Evliyagil

Çorum
Y. Hatibođlu

Bursa
M. Emekli

Bursa
C. Külâhlı

Manisa
A. Balkan

Manisa
N. Özgür

Nevşehir
R. Üner

Hükümetin teklifi

İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının 48 nci Genel Konferansında 9 Temmuz 1964 tarihinde kabul edilen, «İstihdam Politikasıyla ilgili 122 sayılı Sözleşme» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metni

İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dışişleri Komisyonu metni

İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

7 . 6 . 1974

Başbakan
B. Ecevit

Devlet Bakanı
İ. H. Birler

Millî Savunma Bakanı
H. Işık

Maliye Bakanı
D. Baykal

Ticaret Bakanı
F. Adak

Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı
K. Özal

Sanayi ve Teknoloji Bakanı
A. Doğru

İmar ve İskân Bakanı
A. Topuz

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
N. Erbakan

Devlet Bakanı
S. A. Emre

İçişleri Bakanı
O. Asiltürk

Millî Eğitim Bakanı
M. Üstündağ

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
S. Cizrelioğlu

Ulaştırma Bakanı
F. Güley

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
C. Kayra

Köy İşleri ve Koop. Bakanı
M. Ok

Gençlik ve Spor Bakanı
M. Y. Mete

Devlet Bakanı
O. Eyüboğlu

Adalet Bakanı
Ş. Kazan

Dışişleri Bakanı
T. Güneş

Bayındırlık Bakanı
E. Çevikçe

Gümrük ve Tekel Bakanı
M. Türkmenoğlu

Çalışma Bakanı
Ö. Sav

Turizm ve Tanıtma Bakanı
O. Birgit

Orman Bakanı
A. Şener

İSTİHDAM POLİTİKASIYLA İLGİLİ 122 SAYILI SÖZLEŞME

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek, orada 17 Haziran 1964'de kırk sekizinci toplantısını yapan Milletler arası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Filâdelfiya Beyannamesinin, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına, dünyanın çeşitli ülkelerinde tam istihdamı ve hayat seviyesini yükseltmeyi gerçekleştirecek kendine özgü programları uygulama alanına konulmasına yardımcı olmak yükümlülüğünü alenen tanıdığını ve Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsü girişinin işsizlikle savaş yapılmasını ve uygun geçim koşulları sağlayan bir ücret teminatını öngördüğünü,

Bu beyannamenin «ırk, inanç ve cinsiyetleri ne olursa olsun, bütün insanlar, maddî ilerlemelerin ve manevî gelişmelerin, serbestlik, şeref ve haysiyet, iktisadî güvenlik içinde ve eşit şanslarla takip etmek hakkına malikdirler» şeklinde ifade edilen ana hedefin ışığında, iktisadî ve malî politikaların istihdam politikası üzerindeki yankılarını inceleme ve gözönünde bulundurma görevinin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına ait olduğunu,

İnsan Hakları Beyannamesinin «Her şahsın, çalışma ve işini serbestce seçme, eşit ve elverişli çalışma koşulları ve işsizliğe karşı korunma hakkına maliktir» ilkesini.

Nazara alarak,

İstihdam Politikasıyla doğrudan doğruya ilgili mevcut Milletlerarası Sözleşme ve Tavsiyenamelerin, özellikle İş ve İşçi Bulma Servisi kurulmasına dair 1948 Sözleşme ve Tavsiyenamesi, Mesleğe Yöneltilmeyle ilgili 1949 Tavsiyenamesiyle, Meslekî Eğitim hakkında 1962 Tavsiyenamesi ve İş ve Meslek Bakımından ayırım hakkında 1958 Sözleşme ve Tavsiyenamesi hükümleri ne işaret ederek,

Bu belgelerin, tam ve verimli istihdama ve serbestce seçilmiş işe dayalı bir iktisadî gelişmeyi hedef tutan Milletlerarası daha geniş bir program metni içinde yer vermesi gerekeceğini gözönünde bulundurarak,

Toplantı gündeminin sekizinci maddesine dahil İstihdam politikasıyla ilgili çeşitli teklifleri kabul etmeye ve bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme şeklini alması gerekeceğine karar verdikten sonra,

Bin dokuz yüz altmış dört yılının dokuz Temmuz günü İstihdam Politikası 1964 Sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir.

Madde : 1

1. — İktisadî gelişme kalkınmayı teşvik etmek, hayat seviyesini yükseltmek, işgücü ihtiyaçlarını karşılamak ve işsizlik ve eksik istihdam sorununu çözümlenmek amacıyla, her üye tam ve verimli istihdama ve işin serbestce seçilmesine matuf aktif bir politikayı esas bir gaye olarak ele alacak ve uygulayacaktır.

2. — Bu politika :

- a) Açıkta ve iş arayan herkese iş sağlanmasını,
- b) Bu işin, imkân nispetinde verimli olmasını,
- c) İşin serbestce seçilmesini ve her işçinin kendisine elverişli bir işte çalışması için gerekli nitelikleri kazanmasını, bu işte ırk, renk, cinsiyet, din, politik düşünce, millî veya sosyal menşeye ne olursa olsun niteliklerini ve istidatlarını kullanmasını,

Sağlamak amacıyla yönelmiş olacaktır.

3. — Bu politika, iktisadî gelişme düzey ve aşamasını, istihdam hedefleri ve diğer iktisadî sosyal hedefler arasında mevcut ilişkileri gözönünde bulunduracak ve millî koşullara ve uygulamalara göre kabul edilen metodlarla yürütülecektir.

Madde : 2

Her üye, ülkenin koşullarına göre kabul edilen yöntemlerle ve bu yöntemlerin elverişliliği ölçüsünde:

- a) Koordine iktisadî ve sosyal bir politika çerçevesinde, 1 inci maddede sözü geçen hedeflere ulaşmak amacıyla kabul olunan tedbirleri muntazaman tayin edecek ve gözden geçirecek,
- b) İcabında, programlar hazırlanması da dahil, bu tedbirlerin uygulanması için lüzum gösterilebilecek yöntem ve kurallar koyacaktır.

Madde : 3

Bu Sözleşmenin uygulanmasında, istihdam konusundaki tecrübe ve görüşlerinin noksansız olarak göz önünde tutulabilmesi, bu politikaların tayininde tam bir işbirliği yapılabilmesi ve bu politikalara dayanaklar bulunmasına yardımcı olunabilmesi için alınacak tedbirlerle ilgili çevrelerin temsilcilerine ve özellikle işveren ve işçi temsilcilerine danışılacaktır.

Madde : 4

Bu Sözleşmenin resmî onaylama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde : 5

1. Bu Sözleşme ancak onaylama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.
2. Bu Sözleşme, iki üyenin onaylama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.
3. Bundan sonra, bu Sözleşme onu onaylayan her üye için onaylama belgesi tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde : 6

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan üye onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih tescili tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olacaktır.
2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olup da, onu, bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetme hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlamış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince bu maddede öngörülen koşullar içinde feshedebilecektir.

Madde : 7

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama ve fesih belgelerinin tescil edildiğini Teşkilâtın bütün üyelerine bildirecektir.
2. Genel Müdür kendisine gönderilen ikinci onaylama belgesinin tescil edildiğini Teşkilât üyelerine bildirirken Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde : 8

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıda maddelere uygun olarak tescil etmiş bulunduğu bütün onaylama ve fesihler hakkındaki tam bilgileri Birleşmiş Milletler Andlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmik üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde : 9

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her seferinde bu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmiyeceğini inceleyecektir.

Madde : 10

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmedikçe,

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukarıdaki 6 ncı madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onaylamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle geçerli olmakta devam edecektir.

Madde : 11

Bu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede geçerlidir.

